

Zielona przestrzeń społeczna

Green Social Space

Streszczenie

Artykuł dotyczy problematyki związanej z kształtowaniem zielonych przestrzeni społecznych w zespołach mieszkaniowych, które stanowią tereny rekreacyjne wspólnie użytkowane przez mieszkańców w ich miejscach zamieszkania. Autor podaje jako przykład indywidualnego kształtowania tych przestrzeni wynikającego m.in. z uwarunkowań lokalizacyjnych, istniejącego kontekstu urbanistycznego, a także twórczej kreacji funkcjonalno-przestrzennej, projekt zespołu mieszkaniowego związany z jego własną twórczością architektoniczno-urbanistyczną. Prezentuje zieloną przestrzeń społeczną w zrealizowanym zespole mieszkaniowym w Tarnowie przy ul. Abp. Jerzego Ablewicza i Marii Dąbrowskiej w latach 2003–2011.

Abstract

This article concerns problems related to the shaping of green social spaces in residential complexes which make recreational areas commonly used by the inhabitants in their places of residence. The author uses an example of the individual formation of these spaces resulting from the locational conditions, the existing urban context as well as functional and spatial creation – the design of a residential complex related to his own architectural and urban activity. He presents a green social space in a residential complex implemented in Abp. Jerzego Ablewicza and Marii Dąbrowskiej Streets in Tarnow in the years 2003–2011.

Słowa kluczowe: wielorodzinna architektura mieszkaniowa, przestrzeń społeczna, zielona przestrzeń społeczna, architektura przestrzeni społecznej, wnętrza urbanistyczne, zielone wnętrza urbanistyczne, zrównoważone zespoły mieszkaniowe, zrównoważone środowisko mieszkaniowe.

Keywords: Multifamily housing, social space, green social space, architecture of social space, urban interior, green urban interior, sustainable residential complexes, sustainable housing environment.

Common Ground „Wspólna Ziemia” to temat tegorocznego Biennale Architektury w Wenecji, który jest obecnie bardzo aktualny¹. Znaczny przyrost demograficzny na świecie, który przekroczył w listopadzie 2011 roku siedem miliardów ludności, gwałtowny rozwój przestrzeni zurbanizowanych miast, a także zagrożenia związane z postępującym niszczeniem środowiska naturalnego człowieka, kurczenie się energetycznych zasobów kopalnianych i wody pitnej oraz ziemi pod uprawy rolne; globalne ocieplenie klimatu, które stanowi poważne zagrożenie dla Ziemi, zmusza społeczeństwa świata do zastanowienia się nad przyszłością naszej wspólnej Ziemi. Jak ją urbanizować, kształtować przestrzennie i równocześnie chronić. Common Ground to nasz wspólny teren, grunt, przestrzeń, miejsce do zamieszkania. Pobudza środowiska profesjonalne do wszechstronnych działań na rzecz takiego kształtowania przestrzeni naszej ziemi, by zapewnić optymalne warunki dla zrównoważonego i harmonijnego rozwoju terenów zurbanizowanych, uwzględniając w ich kształtowaniu wszelkie aspekty humanistyczne i harmonijne relacje z naturą. W tej sytuacji rola wspólnie kształtowanych, indywidualnie i różnorodnie przestrzeni publicznych i społecznych w zespołach mieszkaniowych w strukturach miejskich w celu podniesienia atrakcyjności tych przestrzeni i jakości życia mieszkańców w ich miejscu zamieszkania, a także w celu zaspokojenia potrzeb społecznych oraz zapewnienia miejsca i odpowiednich warunków do kon-

“Common Ground” is the theme of this year’s Biennale of Architecture in Venice¹. The high population growth rate across the world (there were more than seven billion people on the planet in November 2011), the violent development of urbanized spaces in the cities as well as threats related to the progressing destruction of man’s natural environment, the shrinkage of mining resources, drinking water and farmland, global warming make us reflect on the future of Mother Earth – how to urbanize it, shape it spatially and protect it at the same time. Our ‘common ground’ is our land, our space, our place of residence. It stimulates professional communities to act extensively and shape spaces which will guarantee optimal conditions for the sustainable and harmonious development of urbanized areas taking all the humanistic relations with Nature into consideration. Under such circumstances, the role of commonly, individually and diversely shaped public and social spaces in residential complexes within urban structures – for increasing the attractiveness of these spaces and the quality of life and residence as well as satisfying social needs and secure a place and suitable conditions

taktów międzyludzkich i kontaktu z naturą nabiera istotnego i priorytetowego znaczenia.

Niniejszy artykuł, który jest związany z twórczością architektoniczno-urbanistyczną autora, dotyczy prezentacji zielonej przestrzeni społecznej w zrealizowanym w latach 2003–2011 zespole mieszkaniowym przy ul. Abp. J. Ablewicza i M. Dąbrowskiej w Tarnowie².

Założenia ideowe zespołu mieszkaniowego: [il. 1]

- lokalizacja na stoku o południowym skłonie, z atrakcyjnym, dalekim planem widoku powodująca zastosowanie układu budynków mieszkalnych na osi N-S z otwarciem wnętrza zarówno komunikacyjnych, jak i rekreacyjnych na południe;
- stworzenie optymalnych warunków funkcjonalno-przestrzennych dla mieszkańców z harmonijnym powiązaniem z zielonym otoczeniem jaru stanowiącym naturalną predyspozycję dla terenów rekreacyjnych z priorytetem ruchu pieszego i rowerowego;
- indywidualna i atrakcyjna kompozycja przestrzenna zespołu mieszkaniowego z centralnym planem zielonej rekreacyjnej przestrzeni społecznej w nawiązaniu do otoczenia;
- zewnętrzna obsługa komunikacyjna zespołu mieszkaniowego poprzez pętlę komunikacyjną zapewniającą dojazd do budynków mieszkalnych oraz system łączących się z nią ulic pieszo-jezdnymi, a także zapewniony dostęp zarówno do parkingów naziemnych, jak i podziemnych parkingów wielostanowiskowych, zlokalizowanych w podpiwniczeniu budynków mieszkalnych;
- atrakcyjny układ zieleni:
 - kształtuje kompozycyjnie zieloną przestrzeń społeczną zespołu,
 - zieleń wysoka i niska izoluje od uciążliwości komunikacji oraz towarzyszy parkingom,
 - zieleń niska dominuje w półprywatnych wnętrzach rekreacyjnych,
 - żywopłoty jako ciągi zieleni stanowiące ogrodzenia wydzielające trawniki towarzyszące budynkom mieszkalnym od układu komunikacyjnego zespołu.

Centralną część zespołu mieszkaniowego stanowi zielona przestrzeń społeczna w kształcie wydłużonego w kierunku E-W placu o funkcji rekreacyjnej z zamknięciem perspektywicznym z jednej strony bryłą kościoła pw. św. Karoliny Kózkówny, z drugiej zielenią towarzyszącą terenom jaru. W pobliżu kościoła, na placu, przewidziano teren rekreacyjny z amfiteatrem oraz związane z nimi urządzenia terenowe i małą architekturę. W rozwiązywaniu przestrzeni wypoczynkowej kierowano się zasadą podziału na przestrzeń: prywatną, półprywatną i wspólną. Przestrzeń prywatna to balkony i tarasy architektury mieszkalnej. Przestrzeń półprywatna to wnętrza rekreacyjne przy budynkach mieszkalnych oraz tereny wydzielone żywopłotami, a także kameralne nieprzelotowe uliczki pieszo-jezdne. Wnętrze wspólne stanowi przestrzeń zielonego placu rekreacyjnego oraz zieleń towarzysząca ciągom komunikacyjnym i parkingom. Od strony placu zapewniono również dostęp z podcienia do zlokalizowanych w parterze budynku 6/TBS pięciu lokali usługowych obsługujących mieszkańców zespołu.

Funkcja placu rekreacyjnego

Projektowany teren rekreacyjny, przeznaczony dla całego zespołu mieszkaniowego, został przewidziany jako miejsce wypoczynku, zabaw, imprez oraz spotkań mieszkańców. Lokalizacja terenu rekreacyjnego w centralnej części zespołu mieszkaniowego, pomiędzy

for contacts with other people and Nature – becomes the top priority.

This article, which is related to its author’s architectural and urban activity, presents a green social space in a residential complex implemented in Abp. J. Ablewicza and M. Dąbrowskiej Streets in Tarnow in the years 2003-2011².

The ideological guidelines for the residential complex: [Pic. 1]

- location on the southern slope with an attractive distant view and a layout of residential buildings on the N-S axis with transport and recreation interiors opening to the south,
- creation of optimal functional and spatial conditions for the residents in harmonious relation to the green surroundings of a ravine making a natural predisposition for recreational areas with the priority of pedestrian and cycling movement,
- individual and attractive spatial composition of the residential complex with the central plan of a green recreational social space referring to the surroundings,
- external transport service of the residential service by means of a terminus facilitating access to the residential buildings as well as a system of pedestrian and vehicular streets connected with plus access to ground and underground car parks with a number of parking spaces located in the basement of the residential buildings,
- attractive layout of greenery:

it shapes the composition of a green social space in the complex, tall and low greenery isolates it from the nuisances of transport and accompanies the car parks, low greenery dominates in semiprivate recreational interiors, hedges as green sequences separating the lawns at the residential buildings from the transport layout.

The central part of this residential complex is a green social space in the shape of a square with the recreational function extended along the E-W axis whose perspective is closed with the body of St. Karolina Kózkówna’s Church from one side and greenery in the vicinity of the ravine from the other side. In the square near the church, there is an area meant for recreation with an amphitheatre as well as some field facilities and decorative structures. The recreational space was solved according to the principle of dividing spaces into private, semiprivate and common ones. The private space includes the balconies and terraces of the residential buildings; the semiprivate space – the recreational interiors at the residential buildings and the areas separated by the hedges as well as the non-arterial pedestrian and vehicular alleys. The common interior is the space of the green recreational square and the greenery which accompanies the transport sequences and the car parks. There is also access from the arcade to five service premises meant for the dwellers located on the ground floor of the 6/TBS building.

The function of the recreational square

The recreational area, meant for the entire residential complex, was designed as a place for leisure activities,

dwoma głównymi ciągami pieszymi wraz z usługami, stwarzającą dogodną dostępność terenu i zapewnia warunki do powstania atrakcyjnego miejsca wypoczynku dla mieszkańców. W ramach omawianego terenu zaprojektowany został plac z siedziskami – ławkami, amfiteatr schodzący stopniami w stronę trawiastej łąki oraz drewniana pergola z ławkami i kratami na pnącza będąca atrakcją placu i stwarzająca osłonę od uciążliwości sąsiadującej ulicy Marii Dąbrowskiej³.

Kompozycja przestrzenna terenu rekreacyjnego i placu

Założeniem kompozycyjnym projektowanego terenu rekreacyjnego było stworzenie atrakcyjnego miejsca na zamknięciu głównej osi osiedla o kierunku wschód–zachód, która podkreśla centralnie usytuowane tereny zielone. Zaprojektowany plac z siedziskami – ławkami, o starannie zaprojektowanej posadzce, obejmuje półkolistymi stopniami amfiteatru trawiastą ławkę – scenę. Oś kompozycyjną projektowanego placu stanowi oś o kierunku północ–południe, która jest przedłużeniem osi ulicy pieszo-jezdnej pomiędzy budynkami 9/TBS i 10/TBS. Zamknięciem tej osi jest zaproponowany akcent plastyczny, którym może być rzeźba, fontanna lub ozdobne drzewo. Od strony wschodniej plac rekreacyjny zamyka zaprojektowana drewniana pergola z ławkami i kratami na roślinność pnącą będąca atrakcją placu oraz jednocześnie izolacją od ulicy Marii Dąbrowskiej i położonego wzdłuż niej parkingu. Całość opracowywanego terenu zieleni to wydłużony trawnik składający się z dwóch części: z trawnika będącego „sceną” amfiteatru oraz z trawnika po drugiej stronie ciągu pieszego, sąsiadującego z usługami usytuowanymi w parterze budynku 6/TBS, którego głównym elementem kompozycyjnym jest szpaler ozdobnych drzew. [il. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11]

Ukształtowanie placu, siedzisk i amfiteatru nawiązuje do rzeźbnych wysokościowych otaczających ulic i ciągów pieszych. Układ posadzki placu, amfiteatru oraz schodów przewidziano z barwnych płyt oraz kostek betonowych. Siedziska amfiteatru o nawierzchni z płyt betonowych z obrzeżem palisadowym oraz warstwa wierzchnia siedzisk wykonane zostały z desek z kompozytu drewnianego duo fuse firmy Plastivan. Kolorystykę placu i rodzaj zastosowanych materiałów posadzkowych pokazuje [il. 4]. Pergola o konstrukcji drewnianej, wykonana z drewna konstrukcyjnego, składa się ze słupów, rygli poprzecznych, mieczy oraz rygli podłużnych. Dodatkowymi elementami pergoli jest krata na pnącza wykonana na przemian z desek drewnianych w kolorze palisandrowym i nierdzewnej siatki stalowej. Ciągi piesze i ulice pieszo – jezdne stykające się z placem wykonano z kostki betonowej barwnej w kolorze zielonym.

Zagospodarowanie terenów zielonych

Zaproponowane rozwiązanie terenów zielonych przewidziano głównie w formie starannie utrzymywanych trawników. Teren sąsiadujący bezpośrednio z amfiteatrem zaproponowano o nawierzchni trawiastej typu sportowego przewidzianej dla znacznego ruchu pieszego. Teren sąsiadujący z usługami przewidziano również o nawierzchni trawiastej ze szpalerem niskich, kwitnących ozdobnych jabłoni. Na skarpie przy schodach amfi-

various games, events and meetings. Its location in the central part of the complex, between two main pedestrian sequences with services, facilitates easy access to this area and guarantees appropriate conditions for the creation of an attractive recreational place for the inhabitants. The design of this area includes: a square with seats – benches, an amphitheatre with stairs descending towards a grassy meadow and a wooden pergola with benches and support frames for climbing plants making a local attraction and protection against the nuisances of the neighbouring Marii Dąbrowskiej Street³.

The spatial composition of the recreational area and the square

The compositional guideline for the recreational area was the creation of an attractive place at the closing of the main east-west estate axis which emphasizes the centrally situated green zones. The square with its seats – benches and carefully designed floor comprises the grassy meadow – the stage – with the semicircular amphitheatric arrangement of stairs. The compositional line of the square is the north-south axis which makes an extension of the pedestrian and vehicular street between the 9/TBS and 10/TBS buildings. This axis ends with a suggested artistic accent: a sculpture, a fountain or a decorative tree. From the east, the recreational square is closed with the wooden pergola with some benches and support frames for climbing plants making a local attraction as well as isolation from Marii Dąbrowskiej Street and the car park along it. The entire green area is an extended lawn consisting of two parts: a lawn acting as the amphitheatric “stage” and a lawn on the other side of the pedestrian sequence neighbouring on services situated on the ground floor of the 6/TBS building whose main compositional element is a row of decorative trees. [Pic. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11]

The relief of the square, the seats and the amphitheatre refers to the altitudinal ordinates of the surrounding streets and pedestrian sequences. The layout of the floor of the square, the amphitheatre and the stairs was designed in colourful slabs and concrete setts. The amphitheatric seats with a surface of concrete slabs and a piling edge as well as the outer layer of the seats are made of duo fuse wooden composite planks manufactured by Plastivan. Picture 4 shows the colours of the square and the kind of the applied floor materials. The pergola made of constructional wood consists of poles, crosswise noggings, angle braces and longitudinal noggings. Its additional elements include a support frame for climbing plants made of rosewood planks and a stainless steel net. The pedestrian sequences as well as the pedestrian and vehicular streets which adjoin the square are built of green concrete sett.

The development of green areas

The solution of green areas was suggested mainly in the form of well-groomed lawns. The area neighbouring directly on the amphitheatre was planned with a grassy sports surface meant for intensive traffic. The area which neighbours on the services was also designed with a grassy surface as well as a row of low decorative apple trees in bloom. Some ivy will be planted on the

teatru od strony południowej i zachodniej przewiduje się zasadzenie bluszczu. Na kratach pergoli proponuje się posadzenie kwitnących roślin pnących podbudowanych niskimi krzewami⁴. Architektura i detal architektoniczny zielonej przestrzeni społecznej o indywidualnym charakterze i kameralnej skali, wkomponowany w południowy stok, stanowi główny element kompozycyjny zespołu mieszkaniowego, nadając temu miejscu niepowtarzalny klimat.

slope beside the amphitheatric stairs from the south and the west. Blooming climbers, supported with low bushes, will be planted on the pergola support frames⁴.

The architecture and architectural detail of the green social space of individual character in an intimate scale, composed into the southern slope, makes the main compositional element of the residential complex giving this place a unique climate.

Uliczka pieszo-jezdna z terenem zielonej przestrzeni społecznej zespołu mieszkaniowego / Pedestrian and vehicular alley with a green social space in the residential complex

PRZYPISY:

¹ XIII Międzynarodowe Biennale Architektury w Wenecji. 29.08.–24.11.2012. Kurator i autor tematu Biennale Common Ground arch. David Chipperfield.

² Zespół mieszkaniowy przy ul. Abp. J. Ablewicza i M. Dąbrowskiej został zaprojektowany przez Seruga&Seruga – Biuro Architektoniczne Sp. z o.o. dla Tarnowskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego w latach 2002–2009, a zrealizowany w latach 2003–2011.

Autorzy projektu: Małgorzata Buratyrńska-Seruga i Wacław Seruga z zespołem projektowym.

Zespół mieszkaniowy zawiera: 494 mieszkania zlokalizowane w 7 budynkach mieszkalnych o wysokości 4 kondygnacji z czwartą w poddaszu użytkowym oraz 5 lokali usługowych o pow. 337 m² usytuowanych w parterze budynku 6/TBS; 20 154 m² powierzchni użytkowej mieszkań; 10 299 m² powierzchni zabudowy; 144 200 m³ kubatury; 214 miejsc postojowych na parkingach podziemnych, 285 miejsc postojowych na parkingach naziemnych. Projekt był publikowany w artykule autora pt. „Społeczne budownictwo mieszkaniowe w Tarnowie” w: Green growth – „Środowisko Mieszkaniowe”/Housing Environment nr 5/2007, str. 122–128.

³ Teren rekreacyjny, plac i mała architektura w zespole mieszkaniowym przy ul. Abp. J. Ablewicza i M. Dąbrowskiej w Tarnowie został zaprojektowany przez Seruga&Seruga – Biuro Architektoniczne Sp. z o.o. w 2009 r., a zrealizowany w latach 2010–2011. Autorzy projektu: Małgorzata Buratyrńska-Seruga, Wacław Seruga, Patrycja Maciejowska-Haupt.

⁴ Zakończenie kompleksowej realizacji zespołu mieszkaniowego wymagać będzie jeszcze realizacji projektu zieleni.

BIBLIOGRAFIA:

Seruga Wacław, *Społeczne budownictwo mieszkaniowe w Tarnowie*, w: Green growth – „Środowisko Mieszkaniowe”/Housing Environment nr 5/2007, str. 122–128, Wydawnictwo Katedry Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego, Kraków 2007.

Biennale Architettura 2012. Common Ground 29.08–25.11.VENICE. La Biennale di Venezia. 13 Mostra Internazionale di Architettura. First edition August 2012. Marsilio.

Zielona przestrzeń społeczna – plac rekreacyjny / Green social space – the recreational square

ENDNOTES:

¹ The 13th International Biennale of Architecture in Venice. August 29 – November 24, 2012. The curator and the author of the theme “Common Ground”: Arch. David Chipperfield.

² The residential complex in Abp. J. Ablewicza and M. Dąbrowskiej St. was designed by Seruga&Seruga – Architectural Studio Ltd. for Tarnow’s Society of Social Construction (Towarzystwo Budownictwa Społecznego – TBS) in 2002–2009 and implemented in 2003–2011.

The authors of the design: Małgorzata Buratyrńska-Seruga and Wacław Seruga with their team.

The residential complex includes: 494 flats located in seven four-storey residential buildings with the fourth storey in the usable loft and five service premises on the area of 337 m² situated on the ground floor of the 6/TBS building; 20,154 m² of the usable area of the flats; 10,299 m² of the developable area; 144,200 m³ of the cubature; 214 parking spaces in underground car parks, 285 parking spaces in ground car parks. This design was published in the author’s article entitled “Social Housing in Tarnow” in: Green Growth – Housing Environment no. 5/2007, p. 122–128.

³ The recreational area, the square and the decorative structures in the residential complex in Abp. J. Ablewicza and M. Dąbrowskiej St. in Tarnow was designed by Seruga&Seruga – Architectural Studio Ltd. in 2009 and implemented in 2010–2011. The authors of the design: Małgorzata Buratyrńska-Seruga, Wacław Seruga, Patrycja Maciejowska-Haupt.

⁴ The entire implementation of this residential complex will require the implementation of the design of greenery.

BIBLIOGRAPHY:

Seruga Wacław, *Social Housing in Tarnow*, in: Green Growth – „Housing Environment” no. 5/2007, p. 122–128, Chair of Housing Environment Press, Krakow 2007.

Biennale Architettura 2012. Common Ground. August 29–November 25. VENICE. La Biennale di Venezia. 13 Mostra Internazionale di Architettura. First edition August 2012. Marsilio.

Przestrzeń społeczna – posadzka placu / Social space – the floor of the square ↑ ↓ Przestrzeń społeczna – amfiteatr / Social space – the amphitheatre

Przestrzeń społeczna – plac z amfiteatrem i pergolą / Social space – the square with the amphitheatre and the pergola

Pergola / Pergola

il. 7

il. 9

Drewniana pergola z kratami na pnącza i zielen / Wooden pergola with support frames for climbing plants and the greenery

il. 8

il. 10

il. 11